

Informacja dotycząca spełniania i stosowania przez cały okres programowania warunków podstawowych:

1.1 "Dobre zarządzanie Regionalną Strategią Inteligentnej Specjalizacji"

oraz

3.1 „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie”

przez Województwo Dolnośląskie

- RAPORT ZA 2023 r.

Warunek podstawowy 1.1

"Dobre zarządzanie Regionalną Strategią Inteligentnej Specjalizacji"

- warunek uznany przez Komisję Europejską za spełniony w dniu 5 grudnia 2022 roku

WSTĘP

Raport przedstawia opis działań, które są podejmowane w celu spełniania i stosowania kryteriów wymaganych dla warunku podstawowego, zdefiniowanego jako „Dobre zarządzanie krajową lub regionalną inteligentną specjalizacją”, dla wykorzystania funduszy strukturalnych UE w ramach Celu Polityki 1 (CP 1): Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej w roku 2023 w Województwie Dolnośląskim.

Raporty powstają w cyklu rocznym i zawierają opis działań podjętych w poprzedzającym go, zakończonym roku kalendarzowym. Z uwagi na fakt, że samoocena dotycząca spełnienia warunku podstawowego, została przyjęta Uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego nr 5622/VI/22 z dnia 11 lipca 2022 roku, niniejszy raport obejmuje również działania z drugiej połowy 2022 roku.

W opinii Zarządu Województwa Dolnośląskiego przedstawione informacje potwierdzają aktywność regionu i dobre zarządzanie Dolnośląską Strategią Innowacji 2030, a tym samym dają podstawę do stwierdzenia, że województwo wypełnia warunek podstawowy w tym obszarze.

Kryteria spełnienia warunku podstawowego:

1. Aktualna analiza wyzwań dla dyfuzji innowacji i cyfryzacji.
2. Istnienie właściwej regionalnej instytucji lub organu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji.
3. Narzędzia monitorowania i oceny służące do pomiaru wyników realizacji celów strategii.
4. Funkcjonowanie współpracy interesariuszy („proces przedsiębiorczego odkrywania”).
5. Działania niezbędne do ulepszenia krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.
6. Działania wspierające transformację przemysłową.
7. Działania na rzecz wzmocnienia współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych przez strategią inteligentnej specjalizacji.

1. Aktualna analiza wyzwań dla dyfuzji innowacji i cyfryzacji (Analysis of challenges including bottlenecks for innovation diffusion)

Analiza wyzwań i barier w obszarze projektowanej ustrukturyzowanej polityki wsparcia innowacji w regionie jest prowadzona przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w oparciu o Regionalną Strategię Innowacji od 2005 roku. Obecna strategia, zwana Dolnośląską Strategią Innowacji 2030 (DSI 2030) jest trzecią z kolei i zastępuje dokument opracowany w roku 2011. Podstawowym załącznikiem do DSI 2030 jest „Diagnoza stanu innowacyjności Dolnego Śląska”, która stanowi punkt wyjścia dla

budowy i określenia wizji, misji, celów strategicznych i operacyjnych oraz przyjęcia zaktualizowanego katalogu Inteligentnych Specjalizacji Dolnego Śląska. Diagnoza zawiera aktualną analizę wyzwań dla dyfuzji innowacji i cyfryzacji. Jednym z rozwiązań zaproponowanych wobec zidentyfikowanych wyzwań jest powołanie dwóch ciał, które zapewniają wsparcie merytoryczne i organizacyjne samorządowi województwa.

Pierwszym jest Grupa Ekspertów ds. DSI 2030, a w jej skład wchodzi doświadczeni eksperci regionalni reprezentujący kluczowe podmioty dolnośląskiego systemu innowacji: uczelnie wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, instytucje otoczenia biznesu, przedsiębiorstwa oraz samorządy lokalne.

Drugim ciałem, stanowiącym kontynuację istniejących poprzednio 6 grup ds. inteligentnych specjalizacji powołanych dla każdej specjalizacji osobno, jest jedna Grupa Robocza ds. Inteligentnych Specjalizacji, która stanowi ciało odpowiedzialne za wdrażanie zapisów DSI 2030 oraz budowanie kapitału społecznego wokół zagadnień regionalnej innowacyjności. W jej skład wchodzi przedstawiciele wszystkich interesariuszy regionalnego systemu innowacji – przedsiębiorstw działających w poszczególnych inteligentnych specjalizacjach, IOB, wyższych uczelni, przedsiębiorców, samorządów lokalnych oraz instytucji badawczo – rozwojowych. Celem prac grupy jest stała identyfikacja i monitoring wskazanych siedmiu obszarów rozwojowych w regionie, określanie kierunków rozwoju regionu oraz najbardziej perspektywicznych nisz, w które powinnyśmy inwestować środki przeznaczone na wzrost innowacyjności. Współpraca ta pomoże dostosować politykę innowacyjną Dolnego Śląska do potrzeb przedsiębiorstw, uczelni, sektora badawczo-rozwojowego, otoczenia biznesu i użytkowników innowacji oraz co najważniejsze, stanie się także dla uczestników miejscem animowania współpracy i inicjowania wspólnych projektów i przedsięwzięć. Grupa liczy 63 osoby.

Pod koniec 2022 r. i w 2023 r. odbyły się cztery spotkania Grupy Ekspertów ds. DSI 2030 oraz pięć spotkań Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji. Dwa z tych spotkań zostały zorganizowane w formule wizyt studyjnych (w zakładach: Toyota Wałbrzych i Huta Miedzi Legnica). Wydarzenia zorganizowano w ramach realizacji projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania” (Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

W 2024 r. planowane jest zorganizowanie kolejnych spotkań z przedstawicielami obu grup we Wrocławiu i na terenie województwa dolnośląskiego, już w ramach kolejnego projektu „Innowacyjny Dolny Śląsk” (więcej o spotkaniach Grup w kontekście projektu „Innowacyjny Dolny Śląsk” w opisie Kryterium 4).

Pod koniec 2022 r. w ramach ww. projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania” zrealizowano badanie pn. „Identyfikacja i ocena usług proinnowacyjnych na Dolnym Śląsku”.

Celem badania było zdobycie wiedzy na potrzeby wdrażania DSI 2030 i realizacji procesu przedsiębiorczego odkrywania w zakresie identyfikacji i analizy usług proinnowacyjnych świadczonych na terenie Dolnego Śląska wraz z ich oceną jakościową oraz oceną korelacji zapotrzebowania przedsiębiorstw w tym zakresie, z rzeczywistą ofertą usług dostępną na rynku dolnośląskim. Na podstawie tego badania i w oparciu o najnowszą wiedzę i praktyki stosowane w kraju i w państwach UE, przedstawiona została krytyczna ocena istniejącej oferty i propozycja zmian w postaci nowych lub ulepszonych standardów świadczenia usług proinnowacyjnych dostosowanych do aktualnych potrzeb odbiorców. Ostatecznie przeprowadzone analizy posłużyły do sformułowania wniosków i rekomendacji dla Zarządu Województwa, tak aby oferta proinnowacyjnych usług oferowanych przez dolnośląskie IOB spełniała swoją rolę i w przyszłości przyczyniała się do wzmocnienia potencjału innowacyjnego regionu.

Również pod koniec 2022 r., w ramach projektu „RPO Pomoc Techniczna w 2020-2022 r.” zrealizowano raport badawczo-analityczny „Badanie łańcuchów wartości w kontekście rozwoju innowacyjności na Dolnym Śląsku”. Badanie to, stanowiło element monitoringu i aktualizacji obszarów inteligentnych specjalizacji i dotyczyło analizy łańcuchów wartości i oceny związków między poszczególnymi gałęziami

gospodarki regionalnej, a także zdiagnozowania źródeł i zależności rozwojowych w odniesieniu do Inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska.

Analiza ta identyfikuje główne łańcuchy wartości, których część stanowią przedsiębiorstwa z Dolnego Śląska działające w ramach RIS - łańcuchów o zasięgu krajowym, jak i globalnym, ze szczególnym uwzględnieniem relacji zachodzących między firmami z regionu w ramach poszczególnych łańcuchów. Głównym celem badania jest ocena pozycji RIS w globalnych oraz krajowych łańcuchach wartości, a rezultatem określenie wspólnych obszarów tworzenia wartości pomiędzy poszczególnymi RIS oraz tzw. nisz rozwojowych. Dokument zawiera również szereg wniosków i rekomendacji w zakresie polityki innowacyjnej i proeksportowej, prowadzonej przez samorząd Województwa Dolnośląskiego, ukierunkowanych na wsparcie firm działających w ramach RIS.

Ponadto, w 2023 r. przeprowadzono badanie pod nazwą „Identyfikacja nisz rozwojowych i obszarów działalności badawczo – rozwojowej (B+R) oraz analiza aktywności i osiągnięć przedsiębiorstw i jednostek naukowych Dolnego Śląska w okresie 2011-2022 z wykorzystaniem badania bibliometrycznego na potrzeby wdrażania inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska”, które przyczyni się do skutecznej weryfikacji obowiązującej listy inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska, zidentyfikowanych w DSI 2030. Dodatkowo, wnioski płynące z raportu pozwolą lepiej określić najważniejsze ośrodki innowacyjne, akademickie oraz przedsiębiorstwa regionu wraz ze wskazaniem najbardziej aktywnych naukowców. Identyfikacja najbardziej aktywnych instytucji i badaczy, pozwoli również zweryfikować obowiązującą listę regionalnych inteligentnych specjalizacji oraz wskazać nowe obszary dynamicznego rozwoju. Przeprowadzenie takiej identyfikacji wpisuje się też w trwający na Dolnym Śląsku Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO).

Ważnym wydarzeniem służącym budowaniu współpracy między zainteresowanymi stronami w ramach PPO było Dolnośląskie Forum Innowacji, które odbyło się 20 czerwca 2023 r. we Wrocławiu. Forum jest wydarzeniem cyklicznym, podczas którego od przeszło 10 lat UMWD przygląda się trendom w rozwoju innowacyjności Dolnego Śląska. Uczestnikami są przedstawiciele biznesu, nauki, samorządu oraz instytucji wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa w regionie. Tematem przewodnim tegorocznej edycji było: „Sztuczna inteligencja - Czy Dolny Śląsk może być liderem zmian technologicznych?”. Wydarzenie zorganizował Wydział Rozwoju Gospodarczego UMWD we współpracy z Politechniką Wrocławską i klastrem IT Corner. Podczas tegorocznego Forum podjęto temat niezwykle dynamicznego rozwoju sztucznej inteligencji i tzw. uczenia maszynowego na podstawie modeli językowych. Podczas pierwszego panelu zaproszeni eksperci i przedsiębiorcy działający w branży technologicznej próbowali odpowiedzieć na pytanie, czy technologie sztucznej inteligencji możemy również rozwijać na Dolnym Śląsku i czy w tym obszarze dolnośląskie przedsiębiorstwa mogą być konkurencyjne. Kolejny panel poświęcony był możliwościom wsparcia rozwoju technologii przez sektor publiczny oraz roli samorządu województwa we wsparciu rozwoju innowacyjności w regionie. Przedstawione zostały również rozwiązania dot. praktycznego wykorzystania sztucznej inteligencji, w tym poprzez modele językowe wykorzystywane już na jednej z dolnośląskich uczelni.

2. Istnienie właściwej regionalnej / krajowej instytucji lub organu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji (Existence of competent regional/national institution or body, responsible for the management of the smart specialisation strategy)

Zarząd Województwa Dolnośląskiego jest właściwym regionalnym organem odpowiedzialnym za zarządzanie RIS3. Na poziomie regionalnym, koordynuje i nadzoruje działania związane z programowaniem, wdrażaniem i monitoringiem dolnośląskich inteligentnych specjalizacji oraz realizacją Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO) w województwie.

Na poziomie operacyjnym, od wielu lat jednostką koordynującą wdrażanie strategii innowacji oraz inteligentnych specjalizacji jest Wydział Rozwoju Gospodarczego w Departamencie Gospodarki (od 4 grudnia 2023 r. tę rolę pełni Wydział Rozwoju Regionalnego), posiadający w swojej strukturze Dział Innowacji odpowiedzialny za wdrażanie celów DSI 2030 oraz inicjowanie szeroko pojętych działań na

rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki. Kompetencje Departamentu Gospodarki oraz Wydziału Rozwoju Regionalnego w przedmiotowym zakresie określone są w regulaminie organizacyjnym urzędu oraz Zarządzeniu Marszałka w sprawie szczegółowego zakresu zadań Departamentu Gospodarki. Przedstawiciele Wydziału są również od początku zaangażowani w działania Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji towarzyszącego obradom Konwentu Marszałków Województw RP. Celem funkcjonowania RFIS jest wymiana doświadczeń i informacji oraz upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie problematyki inteligentnych specjalizacji. W skład Forum wchodzi delegowani przez marszałków przedstawiciele województw - osoby zajmujące się rozwojem regionalnym i gospodarczym, czynnie zaangażowane w proces wyboru specjalizacji i wdrażania programów z zakresu inteligentnych specjalizacji, a także przedstawiciele Ministerstw odpowiedzialnych za rozwój regionalny i gospodarkę, naukę, wdrażanie funduszy europejskich. RFIS jest ciałem koordynującym współpracę międzyregionalną oraz na linii regiony-kraj.

Posiedzenia Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji odbywają się corocznie, a spotkanie 20-22 września we Wrocławiu, organizował Wydział Rozwoju Gospodarczego UMWD. Pierwszy dzień spotkania uczestnicy poświęcili dyskusji dotyczącej monitorowania warunkowości podstawowej w ramach 1 celu polityki spójności (CP1). Kluczowym zagadnieniem było wypracowanie wspólnego stanowiska dla Komisji Europejskiej, przy udziale przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Rozwoju i Technologii oraz reprezentujących województwa członków RFIS. Następnego dnia odbyła się sesja tematyczna poświęcona PPO w regionach w perspektywie finansowej 2021-2027. Podczas tej sesji prelegenci reprezentujący Województwo Dolnośląskie, Województwo Małopolskie i Województwo Mazowieckie przedstawili swoje projekty i plany w perspektywie do 2027 roku. W drugiej części spotkania skoncentrowano się na tematyce, która dotyczyła inicjatyw wspierających innowacyjność na szczeblu centralnym w perspektywie finansowej 2021-2027, szczególnie w kontekście współpracy z regionami. Ostatniego dnia, 22 września, uczestnicy mieli okazję odbyć wizytę studyjną w zlokalizowanym na wrocławskich Stabłowicach Polskim Ośrodku Rozwoju Technologii PORT - Sieć Badawcza Łukasiewicz, gdzie zapoznali się z profilem działalności placówki, innowacyjnymi rozwiązaniami i projektami w dziedzinie inżynierii materiałowej i biotechnologii.

3. Narzędzia monitorowania i oceny służące do pomiaru wyników realizacji celów strategii (Monitoring and evaluation tools to measure performance towards the objectives of the strategy)

Monitorowanie wdrażania strategii innowacji i inteligentnych specjalizacji jest kluczowym elementem polityki innowacyjności w regionie. „Dolnośląska Strategia Innowacji 2030” szczegółowo odnosi się do systemu monitoringu i ewaluacji, który sformułowano na bazie dotychczasowych doświadczeń.

W 2023 roku w ramach pierwszej ewaluacji przeprowadzono dwa etapy badania pn. „Weryfikacja założeń systemu monitoringu DSI 2030 wraz z przeprowadzeniem pierwszego monitoringu wskaźników”.

Etap 1, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego w ramach projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania”, obejmował weryfikację założeń systemu monitoringu i ewaluacji DSI 2030, wraz z korektą przyjętego schematu pod kątem możliwości pozyskania danych, w tym m.in. danych korelujących z przyjętym schematem i katalogiem wskaźników monitoringu Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS 2021-2027), czyli drugiego obok DSI 2030 podstawowego dokumentu realizacji polityki innowacyjnej na Dolnym Śląsku.

W ramach tego etapu poddano analizie wskaźniki przypisane do każdego z poziomów monitoringu (kontekstu, makro, mezo i mikro) pod kątem dostępności danych i możliwości ich pozyskiwania w dłuższym okresie czasowym oraz spójności z systemem wskaźników programu FEDS 2021-2027. W przypadku zidentyfikowanych niespójności zaproponowano modyfikację katalogu wskaźników przy zachowaniu logiki poszczególnych poziomów i celów monitoringu i ewaluacji. W rezultacie badania, w oparciu o opinię ekspercką, jak i wyniki przeprowadzonych badań jakościowych, system monitoringu

i ewaluacji Strategii został oceniony pozytywnie. System ten zaplanowany został w sposób umożliwiający monitorowanie i ocenę zmian, jakie w okresie wdrażania tj. do 2030 r. zachodzą będą w obszarze innowacji na Dolnym Śląsku na czterech poziomach – poziomie kontekstu oraz poziomach makro, mezo i mikro. Jak wskazuje analiza benchmarkingowa, system ten nie odbiega od standardów krajowych i europejskich, wykorzystując podobne założenia i mechanizmy identyfikowane jako dobre praktyki. Oczekuje się zatem, że – po wprowadzeniu stosunkowo niewielkich modyfikacji – umożliwi on monitorowanie realizacji założeń DSI 2030 i bieżące reagowanie na ewentualne trudności, zapewniając tym samym wysoką skuteczność realizowanych działań.

Największą rozbieżnością między założeniami DSI 2030, a założeniami pozostałych analizowanych RSI stanowi silnie rozbudowany system wskaźników, ze szczególnym uwzględnieniem wskaźników celów operacyjnych. Zdaniem ewaluatorów, choć jest to uzasadnione, biorąc pod uwagę, że wskaźniki celów operacyjnych będą pomocne również na etapie ewaluacji DSI 2030, to identyfikuje się ryzyko braku możliwości pozyskania wszystkich danych niezbędnych do ich wyliczenia. Mimo, że ostateczna weryfikacja zakresu wskaźników monitorowania Strategii dokona się dopiero podczas pierwszego monitoringu, już na tym etapie rekomendacją jest ograniczenie listy wskaźników celów operacyjnych, w tym m.in. poprzez rezygnację z uwzględniania wskaźników rezultatu długofalowego. W przypadku braku dostępności danych potrzebnych do ich wyliczenia, konieczna byłaby bowiem realizacja czasochłonnej i kosztownych badań własnych, obejmujących co najmniej reprezentatywną próbę beneficjentów.

Etap 2 badania, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (Projekt Pomoc Techniczna w 2023), polegał na przeprowadzeniu pierwszego monitoringu i ewaluacji Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030. Na bazie założeń DSI 2030 oraz wniosków z realizacji Etapu 1, pozyskano najbardziej aktualne dane niezbędne do oszacowania wartości poszczególnych wskaźników monitoringu oraz określono wartość tychże wskaźników. Dokonano ponadto analizy uzyskanych danych. Na tej podstawie opracowano wnioski dotyczące postępów w realizacji Strategii i osiągnięcia jej celów.

W 2024 r. w ramach projektu „Innowacyjny Dolny Śląsk” planowane jest opracowanie systemu monitoringu inteligentnych specjalizacji oraz przeprowadzenie diagnozy i weryfikacji obszarów Inteligentnych Specjalizacji Dolnego Śląska pod kątem aktualnego stanu rozwoju gospodarczego regionu, bieżących i przyszłych trendów oraz nisz rozwojowych. Analizie poddana zostanie każda z siedmiu inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska. Celem badania będzie uzyskanie rekomendacji w zakresie dalszego uznania przyjętych obszarów jako Inteligentne Specjalizacje Dolnego Śląska oraz/lub pozyskania ewentualnych przesłanek do zawężenia lub rozszerzenia podobszarów specjalizacji.

4. Funkcjonowanie współpracy interesariuszy („proces przedsiębiorczego odkrywania”) (Functioning of stakeholder co-operation ("entrepreneurial discovery process"))

Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO) jest prowadzony w województwie dolnośląskim od kilkunastu lat, zasady jego wdrażania opisano w Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030 (DSI 2030). Realizacja procesu PPO stanowi jeden z celów operacyjnych DSI 2030. Ponadto, realizację PPO ustanowiono jako jedno z czterech przedsięwzięć strategicznych DSI 2030, czyli jako priorytetowe zadanie wnoszące kluczowy wkład w realizację celów strategii.

Na poziomie operacyjnym Departament Gospodarki realizuje szereg działań, w sposób ciągły i otwarty, odnoszących się bezpośrednio do zasilenia procesu PPO w niezbędną wiedzę oraz dotyczących organizacji pracy i wspierania efektywnego przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi uczestnikami procesu. Do najważniejszych działań należy zaliczyć:

- organizację systemu monitorowania i ewaluacji inteligentnych specjalizacji,
- organizację prac Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji i Grupy Ekspertów ds. DIS 2030,
- organizację spotkań bezpośrednich, dialogów, wywiadów i badań,

- wypracowanie mechanizmów oraz instrumentów wsparcia, wykorzystywanych w celu stymulowania wdrażania polityki specjalizacji regionalnych,
- kontynuowanie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących inteligentnych specjalizacji (między innymi - fora, warsztaty, panele dyskusyjne oraz informacje w mediach).

W połowie 2023 r. zakończył się projekt „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania”, realizowany w trybie pozakonkursowym w ramach RPO WD 2014-2020 przez Wydział Rozwoju Gospodarczego, odpowiedzialny w systemie wdrażania DSI za koordynowanie procesu przedsiębiorczego odkrywania na poziomie operacyjnym.

Realizowane w ramach projektu działania miały na celu zwiększenie efektywności współpracy podmiotów dolnośląskiego systemu innowacji (w tym przede wszystkim Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji oraz Grupy Ekspertów DSI 2030). Projekt zakładał rozbudowę dotychczas istniejącej oferty samorządu województwa w ramach wsparcia współpracy w obszarze tzw. poczwórnej helisy, zintensyfikowania i skupienia działań w ramach inteligentnych specjalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem, platformy współpracy, dzielenia się wiedzą, organizacji spotkań i warsztatów, inkubacji pomysłów i projektów możliwych do współfinansowania ze środków UE oraz udziału w międzynarodowych wydarzeniach wokół Przemysłu 4.0 czy GOZ. W ramach projektu powstała witryna internetowa, jako narzędzie współpracy instytucji tworzących dolnośląski system innowacji. Strona ma wspierać współpracę podmiotów budujących dolnośląski system innowacji, pomagać w inicjowaniu wspólnych przedsięwzięć oraz koordynować wspólne działania. Witryna jest obecnie w pełni funkcjonalna.

Ponadto w ramach projektu w 2023 r. odbyły się spotkania Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji, wokół zidentyfikowanych wcześniej zagadnień:

- 21.09.2022 – Analiza potencjału i potrzeb województwa z obszarów: „Zielonego Ładu”, „Życia wspomaganego technologią” oraz „Przemysłu 4.0”; identyfikacja czynników wpływu na innowacyjność regionu.
- 9.11.2022 – Identyfikacja wspólnych przedsięwzięć i inicjatyw w zakresie trendów i nisz rozwojowych inteligentnej specjalizacji horyzontalnej „Zielony Ład”.
- 2.02.2023 – Wypracowanie pomysłów na projekty badawczo-rozwojowe w obszarze Inteligentnej Specjalizacji Horyzontalnej „Przemysł 4.0.”, które mają wysoki potencjał do realizacji na Dolnym Śląsku oraz wizyta studyjna w zakładzie produkcyjnym Toyota w Wałbrzychu.
- 4.04.2023 – Wypracowanie pomysłów na projekty badawczo-rozwojowe w obszarze Inteligentnej Specjalizacji Horyzontalnej „Życie wspomaganie technologią”, które mają wysoki potencjał do realizacji na Dolnym Śląsku.
- 31.05.2023 – Wizyta studyjna w fabryce Mercedes-Benz Polska Sp. z o.o. w Jaworze, w jednej z najnowocześniejszych fabryk na Dolnym Śląsku, działającej w duchu „Przemysł 4.0.”

Spotkania Grupy pozwalały na realizację założeń PPO w procesie wdrażania strategii innowacji oraz budowanie kapitału społecznego wokół zagadnień regionalnej innowacyjności. Podobnie, jak w przypadku Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji, w ramach działań projektowych zorganizowano spotkania Grupy Ekspertów ds. DSI 2030, poświęcone innowacyjności regionu:

- 20.10.2022 - Ocena poziomu współpracy nauki i gospodarki Dolnego Śląska. Identyfikacja najważniejszych wyzwań.
- 12.01.2023 - Zaopiniowanie kierunków rozwoju innowacji w ramach Zielonego Ładu, zaproponowanych przez uczestników Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji Dolnego Śląska oraz przełożenie tych koncepcji na projekty badawczo-rozwojowe z potencjałem realizacji w regionie.
- 06.04.2023 – Wizyta studyjna w Hucie Miedzi Legnica.
- 12.05.2023 - Przedstawienie wyników prac spotkań Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji w obszarze Życia wspomaganego technologią i Przemysłu 4.0., omówienie

kierunków generowania agend badawczych oraz zaopiniowanie agendy dotyczącej wykorzystania sztucznej inteligencji w zarządzaniu gospodarką wodno-ściekową.

Dodatkowo, 15 marca 2023 r. zostało zorganizowane spotkanie zarówno dla członków Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji, jak i Grupy Ekspertów ds. DSI2030 w sprawie budowania agendy badawczej dotyczącej sztucznej inteligencji w usługach komunalnych.

Jednocześnie, w okresie pomiędzy spotkaniami, korzystając m.in. z dostępnej już witryny internetowej podtrzymywany był stały kontakt pomiędzy UMWD, a zespołem ekspertów.

W projekcie „Innowacyjny Dolny Śląsk”, który realizowany będzie w latach 2023 – 2026, będącym poszerzoną kontynuacją wyżej wymienionego projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania”, przewidziano szereg analogicznych działań mających na celu promowanie współpracy, wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy podmiotami Dolnośląskiego Systemu Innowacji.

Wydział Rozwoju Gospodarczego UMWD był współorganizatorem VI Kongresu Firm Rodzinnych „Znaleźć energię”, który odbył się 6 czerwca 2023 r. we Wrocławiu. To największe na Dolnym Śląsku i jedno z największych tego typu spotkań w kraju, dostarczające osobom prowadzącym firmy aktualnej wiedzy, inspiracji i dające możliwość wymiany doświadczeń. Spotkali się na nim przedsiębiorcy rodzeni - właściciele i sukcesorzy wielopokoleniowych firm, wraz z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu, instytucji doradczych i finansujących oraz naukowcami i samorządowcami. Od pierwszej edycji, kongres jest wspólnym dziełem środowiska akademickiego, samorządowego i biznesowego. Jego idea powstawała na Uniwersytecie WSB Merito we Wrocławiu i przyciąga przedsiębiorców rodzinnych z całego kraju, a szczególnie Dolnego Śląska, gdzie szacuje się, że działa między 50 a 60 tys. firm rodzinnych z sektora mikro i małych przedsiębiorstw.

5. Działania niezbędne do ulepszenia krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji (Actions necessary to improve national or regional research and innovation systems, where relevant)

Zarząd Województwa konsekwentnie od wielu lat dąży do poprawy Dolnośląskiego Systemu Innowacji i w perspektywie do roku 2030, wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami systemu jest w dalszym ciągu traktowane priorytetowo i pozostaje jednym z głównych celów strategicznych.

Jak zaznaczono w DSI 2030, najsilniejszym elementem Dolnośląskiego Systemu Innowacji są dolnośląskie przedsiębiorstwa. Jednakże doświadczenia regionów zamożniejszych i bardziej innowacyjnych od Dolnego Śląska wskazują, że jedyną pewną drogą do uczynienia regionu bardziej innowacyjnym jest oddziaływanie na cały system, tj. wzmocnianie poszczególnych elementów systemu jak i działanie na wzmocnienie relacji i powiązań pomiędzy nimi.

Jednym z najważniejszych działań Wydziału Rozwoju Gospodarczego w latach 2022 - 2023 r. w zakresie szeroko rozumianej poprawy regionalnych systemów badań i innowacji oraz wzmocnienia współpracy pomiędzy podmiotami była realizacja projektu „Bon na Innowacje 2022-2023”, wdrażanego w ramach RPO Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (Działanie 1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa) wspólnie z Dolnośląską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. (UMWD był liderem projektu).

Celem tego projektu było zwiększenie aktywności innowacyjnej oraz wsparcie współpracy dolnośląskich mikro, małych, średnich przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi w zakresie dotyczącym prowadzenia prac B+R i wdrożeń, czego efektem będzie poprawa działalności przedsiębiorstwa, dzięki wykorzystaniu wiedzy wywodzącej się ze środowisk naukowych.

Projekt oferował przedsiębiorstwom następujące formy wsparcia:

- konsultacje i doradztwo udzielane w zakresie dot. m.in. wstępnej oceny możliwości dofinansowania usługi, wpisywania się przedsiębiorcy i jego pomysłu/problemu w warunki projektu (np. wpisywania się w dolnośląskie inteligentne specjalizacje),
- wsparcie w formie grantu, które wynosiło maksymalnie 135 000 zł i przeznaczone było na dofinansowanie usługi świadczonej na rzecz przedsiębiorcy przez jednostkę naukową, której realizacja przyczynić się miała do powstania innowacji produktowej lub procesowej, wpisującej się w dolnośląskie inteligentne specjalizacje.

łącznie w ramach 3 naborów wypłacono 36 grantów o wartości dofinansowania z EFRR 4 518 955,41 zł. Dominującymi obszarami Dolnośląskich Inteligentnych Specjalizacji, w ramach których realizowano usługi grantobiorców były: Maszyny i urządzenia, Przemysł 4.0, Chemia i medycyna i Życie wspomagane technologią.

Również w ramach wdrażania projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania”, opisanego w kryterium nr 4, zapewniono wsparcie dla rozwoju działalności podmiotów tworzących Dolnośląski System Innowacji (przedsiębiorstwa, uczelnie, klastry, stowarzyszenia), w postaci organizacji następujących wyjazdów zagranicznych:

- dwa wyjazdy do Brukseli na konferencje: „15th European Space Conference” oraz „Industry 4.0 Ensuring technological progress”, jak i udział w wydarzeniach towarzyszących,
- dwudniowa wizyta studyjna „Saxony!visit” do Drezna (Saksonia) – tematyka związana z dolnośląską inteligentną specjalizacją Auto-Moto-Aero-Space,
- wyjazd na konferencję do Ústi nad Łabą w Czechach pn. "Future of the Ústí Region" – strategic sources and materials of the region”.

Wydarzenia (konferencje, warsztaty, wizyty studyjne) dotyczyły rozwoju współpracy w obszarach zidentyfikowanych w ramach regionalnych inteligentnych specjalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy w ramach Przemysłu 4.0 i Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ).

6. Działania wspierające transformację przemysłową (Actions to support industrial transition)

Województwo Dolnośląskie jest jednym z kluczowych regionów przemysłowych w Polsce. W ślad za globalnymi megatrendami, które wyznaczają kierunki transformacji przemysłowej, w regionie inicjowane są procesy prowadzące do transformacji przemysłowej.

W ramach DSI 2030 zaprogramowane zostały działania związane z transformacją w kierunku GOZ, Przemysłu 4.0 i transformacji cyfrowej.

W regionie w 2023 roku podejmowane były i są działania wspierające transformację przemysłową. 26 października 2023 r. w Dreźnie podczas targów Clean Hydrogen Convention odbyło się XV Polsko-Saksońskie Forum Gospodarcze. Organizowane co 2 lata forum stanowi istotną platformę dla spotkań sektora biznesu, nauki i administracji regionalnej Dolnego Śląska i Saksonii. Tegoroczna edycja Forum skupiła się na kluczowym dla obu regionów temacie - wodorze jako paliwie przyszłości. Prelegenci podzielili się wizją rozwoju technologii wodorowych, ich dystrybucji i zastosowań, ze szczególnym naciskiem na perspektywy dla Saksonii i Dolnego Śląska. Przedstawiciele branż OZE z obu regionów przedstawili także swoje doświadczenia. Po oficjalnej części Forum odbyła się panelowa dyskusja pt. „Gospodarka wodorowa w polsko-saksońskim dialogu: potencjał i perspektywy współpracy”. Delegacja dolnośląskich przedsiębiorców, naukowców i przedstawicieli instytucji samorządowych po zakończeniu forum wspólnie zwiedziła stoiska targów Clean Hydrogen Convention. To wydarzenie umożliwiło dolnośląskim uczestnikom zapoznanie się z innowacyjnymi zastosowaniami w produkcji i dystrybucji wodoru, a także nawiązanie kontaktów z niemieckimi firmami i instytucjami naukowymi z zakresu OZE.

Wśród polskich prelegentów i panelistów podczas Polsko-Saksońskiego Forum Gospodarcze w Dreźnie byli przedstawiciele Dolnośląskiej Doliny Wodorowej, stowarzyszenia powołanego 5 lutego 2022 r.,

którego głównym celem jest wspieranie rozwoju gospodarki wodorowej, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru województwa dolnośląskiego oraz województw sąsiadujących. Samorząd województwa dolnośląskiego był od początku zaangażowany w proces utworzenia Doliny, a obecnie pełni w nim rolę członka wspierającego.

Kreowanie zmian transformacyjnych przez samorząd województwa przejawia się też w zaangażowaniu w opracowanie dokumentu strategicznego określającego kierunki wsparcia transformacji energetycznej w regionie do roku 2030. „Strategia Energetyczna Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego”, która została przyjęta na mocy uchwały w dniu 25 października 2022 r. przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego, jest dokumentem wykonawczym Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Wskazuje kierunki rozwoju energetyki w regionie, uwzględniając aktualne wyzwania związane ze zmianami klimatu i konieczne do przeprowadzenia działania związane z transformacją energetyczną, zgodnie z Polityką Energetyczną Polski oraz kierunkami polityki energetycznej zdefiniowanymi na poziomie Unii Europejskiej. Dokument został opracowany w celu zapewnienia większej spójności i synergii pomiędzy działaniami realizowanymi przez samorząd województwa, w ramach posiadanych kompetencji i możliwości zarządczych, w zakresie wsparcia sektora energetycznego.

Cele operacyjne Strategii koncentrują się na: poprawie jakości powietrza, wsparciu dla rozwoju badań i innowacji w zakresie technologii energetycznych, podniesieniu efektywności energetycznej, wspieraniu rozwoju odnawialnych źródeł energii i technologii jej magazynowania, wspieraniu społeczności energetycznych, podnoszeniu bezpieczeństwa energetycznego oraz informowaniu i edukowaniu społeczeństwa. Wdrożenie strategii odbywać będzie się przy wykorzystaniu instrumentów finansowych i organizacyjnych zarządzanych przez samorząd województwa dolnośląskiego (m.in. FEDS 2021-2027). Dokument stanowić będzie także podstawę do aplikowania po dodatkowe zewnętrzne źródła finansowania. Samorząd województwa w ramach realizacji Strategii podejmie się roli animatora zmiany i innowacji w transformacji energetycznej regionu na tyle, na ile pozwalają przypisane mu kompetencje.

W dniach 27-28 września 2023 r., pod hasłem „Transformacja energetyczna sposobem na wyjście z kryzysu” odbył się IX Kongres Energetyczny, którego współorganizatorem był Samorząd Województwa Dolnośląskiego. Podczas tegorocznej edycji, w eksperckim gronie, szukano rozwiązań dla wzmocnienia polskiej energetyki – osiągnięcia celów transformacji i bezpieczeństwa systemu energetycznego. Kongresowe dyskusje były w tym roku skoncentrowane na kluczowych dla branży kwestiach, takich jak: polski miks energetyczny, przyszłość gazu ziemnego, gazów odnawialnych i technologii węglowych, status polskich projektów jądrowych, inwestycje w energetykę wiatrową na lądzie i morzu oraz w fotowoltaikę, współpraca transgraniczna, rozwiązania cyfrowe, czy obniżanie emisyjności w ciepłownictwie i przemyśle. Debaty plenarne z kolei poruszały strategiczne tematy transformacji energetycznej, międzynarodowych partnerstw oraz finansowania inwestycji, przybliżających nas do nadrzędnych celów.

7. Działania na rzecz wzmocnienia współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych przez strategię inteligentnej specjalizacji (Measures for enhancing cooperation with partners outside a given Member State in priority areas supported by the SSS

Wzmacnianie współpracy międzynarodowej w obszarach inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska to jeden z obszarów priorytetowych Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030. Cel strategiczny 3: Internacjonalizacja Dolnośląskiego Systemu Innowacji obejmuje działania służące zwiększeniu ilości i polepszeniu jakości udziału podmiotów z Dolnego Śląska w rynku międzynarodowym.

Samorząd Województwa Dolnośląskiego od lat jest zaangażowany w realizację projektów wzmacniających współpracę międzynarodową w obszarach inteligentnych specjalizacji. W 2023 roku

kontynuowana była realizacja projektu „Zrównoważony ekosystem edukacji klimatycznej – Polska, Niemcy, Republika Czeska”, dofinansowanego ze środków budżetu Republiki Federalnej Niemiec (90 %) w ramach European Climate Initiative (EUKI). Partnerami projektu są Fundacja Forum Inicjatyw Społecznych, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, organizacja SEVER (the Rýchory Centre of Environmental Education and Ethics) z Czech oraz organizacja Eurosoc#Digital z Niemiec. Projekt był skierowany przede wszystkim do nauczycieli, dyrektorów szkół, władz samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Współpraca tych grup interesariuszy była ważna dla stworzenia modelu nowej edukacji klimatycznej, nastawionej na wspólne działanie, dzielenie się wiedzą i rozwiązywanie lokalnych oraz regionalnych wyzwań. Długofalowym celem projektu było włączenie edukacji klimatycznej do podstawy programowej na Dolnym Śląsku. 8 listopada 2023 r. we Wrocławiu na konferencji końcowej projektu podsumowano dotychczasowe dokonania i uroczystie zaprezentowano model i podręcznik edukacji klimatycznej dla szkół, dzięki któremu nauczyciele będą mogli pracować z uczniami w tematyce zmiany klimatu rozwijając ich sprawczość i praktyczne umiejętności niezbędne na rynku pracy. Podręcznik to gotowy model do wykorzystania przez administrację rządową i samorządy w zmianie systemowej polskiej szkoły w zakresie edukacji klimatycznej i jest dostępny do pobrania bezpłatnie. Podczas konferencji dyskutowano również o tym, jak uczyć o klimacie oraz wspierać szkołę i uczniów we wdrażaniu rozwiązań przyjaznych środowisku.

Należy zwrócić także uwagę na wieloletnie relacje gospodarcze jakie rozwijane są z zachodnim sąsiadem Dolnego Śląska – Saksonią. Współpraca pomiędzy obu regionami trwa od 1999 roku. Istotnym instrumentem tej wieloletniej współpracy jest powołana w 2000 roku Dolnośląsko-Saksońska Grupa Robocza, która ma za zadanie koordynację działań na szczeblu operacyjnym. Jedną z podgrup tej Grupy zajmuje się współpracą gospodarczą – corocznie podczas spotkań określane są priorytety dla kooperacji gospodarczej.

Obecnie współpraca ta koncentruje się wokół tematów ważnych dla rozwoju Dolnego Śląska - czyli regionalnych inteligentnych specjalizacji. Najważniejszym wydarzeniem związanym ze współpracą gospodarczą pomiędzy oboma regionami jest organizowane cyklicznie co 2 lata Polsko-Saksońskie Forum Gospodarcze. Forum to okazją do spotkań sektora biznesu, nauki, otoczenia biznesu i administracji regionalnej, podczas których podejmowane są tematy istotne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego oraz dwustronnej współpracy dolnośląsko-saksońskiej. Tematem przewodnim tegorocznej edycji XV Polsko-Saksońskiego Forum Gospodarczego, zorganizowanego 26 października 2023 r. w Dreźnie podczas targów Clean Hydrogen Convention, wspólnie przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Wolne Państwo Saksonia i Saksońską Agencję Wspierania Gospodarki, było hasło „Wodór – paliwo przyszłości”. Więcej o Forum w opisie dla Kryterium 6.

Wydział Rozwoju Regionalnego przygotowuje się do realizacji od 2024 roku projektu „Going Global 4.0 – Internacjonalizacja Dolnośląskich Przedsiębiorstw”, który stanowi kontynuację zrealizowanych w latach 2017-2021 w Wydziale projektów pn. „Promocja gospodarcza województwa dolnośląskiego na rynkach krajowych i międzynarodowych” oraz „Promocja oferty gospodarczej regionu na rynkach krajowych i międzynarodowych”. „Going Global 4.0” będzie realizowany w ramach Działania 1.4.B. Wsparcie internacjonalizacji przedsiębiorstw Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021- 2027.

Cele szczegółowe projektu ukierunkowane są na zwiększenie zasięgu dolnośląskich MŚP na rynkach krajowych i międzynarodowych poprzez nawiązywanie kontaktów gospodarczych, w tym także wzmacnianie nowych powiązań sieciowych przedsiębiorstw. Celem głównym projektu jest wzrost poziomu handlu zagranicznego dolnośląskiego sektora MŚP ze szczególnym uwzględnieniem branż wpisujących się w dolnośląskie inteligentne specjalizacje takie jak: Chemia i medycyna, Auto-Moto-Aero-Space, Życie wspomagane technologią, Przemysł 4.0, Surowce naturalne i wtórne.

Działania na rzecz wzmocnienia współpracy międzynarodowej w obszarach inteligentnych specjalizacji były związane także z wdrażaniem projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania”,

opisanego szerzej w kryterium nr 4 i 5. W jego ramach w 2023 r. zorganizowano dla przedstawicieli Dolnośląskiego Systemu Innowacji cztery wyjazdy zagraniczne. Celem wyjazdów było wzmocnienie współpracy międzynarodowej pomiędzy dolnośląskim i europejskim sektorem proinnowacyjnym m.in. w obszarze prac nad nowymi projektami finansowanymi z funduszy europejskich.

W ramach tworzenia założeń projektu „Innowacyjny Dolny Śląsk” w 2023 roku trwały prace nad przygotowaniem kolejnych wyjazdów w celu umożliwienia podmiotom Dolnośląskiego Systemu Innowacji uczestnictwa w krajowych i międzynarodowych wizytach studyjnych, seminariach, warsztatach, konferencjach związanych z obszarami inteligentnych specjalizacji. W latach 2024-2026 planuje się organizację dwóch wyjazdów studyjnych do jednego z krajów Unii Europejskiej o wysokim stopniu innowacyjności oraz dwóch wyjazdów do Brukseli na wydarzenia/konferencje związane tematycznie z obszarami wpisującymi się w dolnośląskie inteligentne specjalizacje (Zielony Ład, Przemysł 4.0, Życie wspomagane technologią).

Warunek podstawowy 3.1

„Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie”

- warunek na dzień 31 grudnia 2023 r. nie był uznany przez Komisję Europejską za spełniony.

WSTĘP

Niniejszy raport przedstawia opis działań, które zostały podjęte w celu spełnienia kryteriów wymaganych dla wypełnienia warunku podstawowego, zdefiniowanego jako „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie”, dla wykorzystania funduszy strukturalnych UE w ramach Celu Polityki 3 (CP 3) Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego w dniu 29 stycznia 2024 r. podjął uchwałę nr 8097/VI/24 w sprawie spełnienia przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego warunku podstawowego nr 3.1 „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie” obligatoryjnego dla wykorzystania funduszy strukturalnych UE w ramach Celu Polityki 3 (CP3) - Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności dotyczącą samooceny spełnienia warunku podstawowego 3.1 na poziomie regionalnym (tzw. samoocena spełnienia warunku podstawowego). W wyniku uzgodnień treści samooceny z Komisją Europejską, informacje w niej zawarte dotyczące spełnienia kryteriów na poziomie krajowym zostały uzupełnione. Dokument został przyjęty *Uchwałą nr 8264/VI/24 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie zmiany uchwały nr 8097/VI/24 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 stycznia 2024 r. w sprawie spełnienia przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego warunku podstawowego nr 3.1 „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie” obligatoryjnego dla wykorzystania funduszy strukturalnych UE w ramach Celu Polityki 3 (CP3) - Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności.*

W dniu 29 lutego 2024 r. została przekazana do Komisji Europejskiej za pomocą systemu SFC samoocena wraz z *„Planem rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030”* oraz dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunku podstawowego 3.1 *„Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie”* przez Województwo Dolnośląskie.

Kryteria spełnienia warunku podstawowego wskazane zostały w załączniku IV *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.*

W celu wypełnienia warunku podstawowego 3.1. „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie” został opracowany *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030)*. Dokument został przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr 7954/VI/23 w dniu 18 grudnia 2023 r., po przeprowadzeniu i podsumowaniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz uzupełnieniu tekstu w wyniku uwzględnienia uwag Komisji Europejskiej. Powyższy dokument spełnia kryteria w zakresie funkcjonowania multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury do 2030 r., wskazane w rozporządzeniu.

Dokument nakreśla kierunki rozwoju sieci transportowej na poziomie regionalnym, definiując inwestycje (kolejowe, drogowe i rowerowe) w perspektywie do 2030 roku, których realizacja wpływa na: poprawę dostępności wewnątrzregionalnej i powiązań zewnętrznych, rozwój ekologicznego,

bezpiecznego i odpornego na zmiany klimatyczne regionalnego systemu transportu, efektywność i integrację systemu transportu regionalnego.

Plan jest podstawą wydatkowania środków finansowych z wielu źródeł, w tym z Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 oraz Interreg Czechy-Polska 2021-2027, budżetu województwa dolnośląskiego oraz budżetu państwa (Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Program Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2028 roku oraz Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg).

Spełnienie warunku podstawowego 3.1 zdefiniowanego jako „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie” związane jest ze spełnieniem kryteriów wskazanych poniżej.

Na poziomie regionalnym oraz krajowym należy zapewnić funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szczebla lokalnego – do 2030 r., które:

1. zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;
2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;
3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;
4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;
5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/6¹;
6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeladunkowego oraz terminali pasażerskich;
7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;
8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;
9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.

W *Planie rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)* zawarto **Multimodalną mapę inwestycji transportowych w województwie dolnośląskim**.

Poniżej wskazano uzasadnienie dotyczące spełnienia kryteriów dla warunku podstawowego 3.1 „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie”:

- 1. Zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;**

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/6 z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie europejskiego planu wdrożenia europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (Dz.U. L 3 z 6.1.2017, s. 6).

Warunek podstawowy 3.1. kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie spełniony jest przez *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)*.

Inwestycje określone w *Planie* są wynikiem szeregu analiz przeprowadzonych w ramach prac nad dokumentem ze szczególnym uwzględnieniem pasażerskiego transportu kolejowego. Wybór sposobu obsługi komunikacją publiczną oparty został o warianty zaproponowane we współpracy z Departamentem Infrastruktury UMWD (pełniącym rolę organizatora transportu regionalnego na Dolnym Śląsku). Ocena poszczególnych wariantów opierała się przede wszystkim na analizie:

- potencjału nowoobsługiwanej ludności, która zostanie objęta dostępem do transportu regionalnego (walka z wykluczeniem transportowym);
- czasów podróży w kluczowych relacjach (konkurencyjność komunikacji zbiorowej wobec indywidualnej);
- emisyjności transportu publicznego (względy środowiskowe);
- kosztów realizowanych inwestycji;
- długości tras komunikacyjnych (bezpośrednio przekładających się na koszty operacyjne prowadzenia ruchu);
- całkowitego potencjału ludnościowego nowej relacji (bezpośrednio przekładającego się na możliwą frekwencję i przychody).

Ocenę ekonomiczną przeprowadzono m.in. na podstawie danych dot. kosztów budowy/przebudowy oraz utrzymania infrastruktury transportowej pozyskanych od zarządców infrastruktury oraz jednostek odpowiedzialnymi za organizację transportu zbiorowego.

2. Jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;

Warunek podstawowy 3.1. kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie spełniony jest przez *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)*.

Działania dotyczące łagodzenia zmian klimatu w dziedzinie transportu zostały uwzględnione w celach PIT2030/RPT. W ocenie korzyści i kosztów klimatycznych założono poziom obsługi transportem zbiorowym zgodny z *Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa dolnośląskiego*. Ponadto ujęto inwestycje w infrastrukturę paliw alternatywnych w podziale na całkowitą moc wyjściową urządzeń ładowania samochodów elektrycznych (samochody osobowe + dostawcze) oraz liczbę instalacji pozostałych paliw alternatywnych (CNG, LNG, LPG) w województwie dolnośląskim z uwzględnieniem zapisów *Strategii Energetycznej Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego*.

Linki do dokumentów:

https://umwd.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/Transport/Konsultacje_spoeczne/Plan_Transportowy.pdf

https://irt.wroc.pl/strona-1113-strategia_energetyczna_2022.html

3. Obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;

Wskazane powyżej kryterium 3 warunku podstawowego zostanie spełnione na poziomie krajowym.

Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia wynikające z przepisów unijnych zobowiązanie do ukończenia do 2030 r. sieci bazowej TEN-T.

Plany prac korytarzy sieci TEN-T opracowywane są przez Koordynatorów Europejskich w zgodzie i w oparciu o cele transeuropejskiej sieci transportowej, do których należą: przyczynianie się do zwiększenia spójności, wydajności, zrównoważonego charakteru transportu, a także zwiększanie korzyści dla użytkowników oraz priorytety, m.in. dotyczące zapewnienia optymalnej integracji różnych rodzajów transportu i interoperacyjności w obrębie rodzajów transportu, uzupełniania brakujących ogniw i rozwiązania problemu wąskich gardeł, w szczególności na odcinkach transgranicznych, promowania efektywnego i zrównoważonego wykorzystywania infrastruktury oraz, w razie konieczności, zwiększania przepustowości.

Polskie plany obejmują m.in. inwestycje na odcinkach korytarzy sieci bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk i Morze Północne-Bałtyk.

Zakres inwestycji określonych w ramach *Planu rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030* uwzględnia sieć bazową i kompleksową TEN-T (infrastruktura kolejowa i drogowa), która tworzy najważniejsze elementy układu komunikacyjnego, zapewniające powiązania o charakterze międzynarodowym. Przestrzenny model systemu transportowego Dolnego Śląska określony w PIT2030/RPT zalicza powyższe korytarze jako powiązania typu głównego, które stanowią najważniejsze szlaki komunikacyjne w regionie.

Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT) jest zgodny i uwzględnia wszystkie dokumenty dotyczące planowania transportu na szczeblu krajowym.

Linki do dokumentów:

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2>

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r>

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy>

<https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku>

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030>

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r>

<https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni>

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego>

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku>

4. W przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;

Warunek podstawowy 3.1. kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie spełniony jest przez *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)*.

PIT2030/RPT przewiduje działania, których celem jest rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej, w szczególności na połączeniach stanowiących powiązania z siecią TEN-T. Wskazane przedsięwzięcia spełniają kryteria tj. likwidacja tzw. wąskich gardeł, poprawa dostępu do elementów

liniowych lub punktowych sieci TEN-T oraz mają wpływ na zwiększenie mobilności transgranicznej tj. rozwój transgranicznych połączeń kolejowych oraz drogowych między aglomeracjami miejskimi i atrakcjami turystycznymi. Reasumując PIT2030/RPT zapewnia komplementarność inwestycji regionalnych z siecią TEN-T. Działania przewidziane w dokumencie odnoszą się również do węzła miejskiego na sieci TEN-T jakim jest miasto Wrocław wraz z jego obszarem funkcjonalnym.

5. Zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/6²;

Wskazane powyżej kryterium 5 warunku podstawowego zostanie spełnione na poziomie krajowym.

Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku opisane zostały w raporcie pn. *Warunkowość podstawowa w transporcie 2021-2027. Poziom krajowy.*

Polska zapewnia interoperacyjność sieci i będzie monitorować stan wdrożenia ERTMS zgodnie ze zmianami wprowadzanymi aktualnie w przepisach dotyczących sieci TEN-T.

Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia kwestie interoperacyjności sieci kolejowej. Głównym dokumentem w zakresie wdrażania ERTMS na liniach kolejowych w Polsce jest Krajowy Plan Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie” (z 2017 r.) wraz z Suplementem do Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie” (z 2018 r.). Zgodnie z wymaganiami najnowszej TSI Sterowanie (rozporządzenie wykonawcze Komisji 2023/1695) do dnia 15.06.2024 r. Polska opracuje i prześle KE nową wersję Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie”.

Kwestia wdrażania ERTMS została również uwzględniona w KPK do 2030 r., a system ten będzie wdrażany także w ramach Inwestycji Podprogramu Kolejowego CPK.

Polska będzie monitorować stan wdrażania ERTMS na sieci kolejowej zgodnie z planowanymi zmianami w przepisach w tym zakresie.

Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT) uwzględnia plany prac w zakresie zapewnienia interoperacyjności sieci kolejowej i jest zgodny z poziomem krajowym - szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku zawarto w raporcie: *Warunkowość podstawowa w transporcie 2021-2027. Poziom krajowy* [grudzień 2023].

Polska zapewnia interoperacyjność sieci i będzie monitorować stan wdrożenia ERTMS zgodnie ze zmianami wprowadzanymi aktualnie w przepisach dotyczących sieci TEN-T.

6. Wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;

Warunek podstawowy 3.1. kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie spełniony jest przez *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)*, *Koncepcję transportu zeroemisyjnego w województwie dolnośląskim - mobilność rowerowa w codziennych dojazdach Dolnoślązaków oraz Koncepcję sieci głównych tras rowerowych - Cyklostrada Dolnośląska*.

PIT2030/RPT uwzględnia wspieranie multimodalności w transporcie pasażerskim jak i towarowym. W dokumencie zawarto wyniki i wskazania w przygotowanej *Koncepcji transportu zeroemisyjnego w województwie dolnośląskim - mobilność rowerowa w codziennych dojazdach Dolnoślązaków oraz Koncepcji sieci głównych tras rowerowych - Cyklostrada Dolnośląska*.

² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/6 z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie europejskiego planu wdrożenia europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (Dz.U. L 3 z 6.1.2017, s. 6).

W zakresie transportu towarowego przeprowadzono m.in. analizę funkcjonowania terminali intermodalnych w województwie dolnośląskim.

Link do dokumentów:

<https://irt.wroc.pl/strona-1071-mobilnosc-zeroemisyjna-w-dojazdach.html>

<https://irt.wroc.pl/strona-490-koncepcja-sieci-glownych-tras.html>

7. Obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;

Warunek podstawowy 3.1. kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie spełniony jest przez *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)*.

W PIT2030/RPT przygotowano analizę planowanych działań w celu promowania paliw alternatywnych. Zaznaczyć należy, że „Europejski Zielony Ład” w pierwszej kolejności nakazuje zwiększoną rolę kolei w transporcie towarów, którego 75% stanowi dziś transport drogowy. Dalej, wskazuje się konieczność elektryfikacji transportu z jednoczesnym podkreśleniem zniwelowania ilości oraz ograniczenia wpływu na środowisko z powstających odpadów (w tym baterii). Wskazuje to na celowość dalszego rozwoju elektryfikacji sieci kolejowej, z jednoczesnym naciskiem na zmianę źródeł energii wykorzystywanych do celów trakcyjnych. Sieć kolejowa na Dolnym Śląsku w znaczącym stopniu dostosowana jest do paliw ekologicznych. Zelektryfikowana jest (typowym na polskiej sieci kolejowej napięciem 3 kV prądu stałego) łącznie 1096 km linii krajowych (z całości 1742 km), w przeważającej większości mających charakter linii głównych i magistralnych.

W dokumencie ujęto inwestycje w infrastrukturę paliw alternatywnych w podziale na całkowitą moc wyjściową urządzeń ładowania samochodów elektrycznych (samochody osobowe + dostawcze) oraz liczbę instalacji pozostałych paliw alternatywnych (CNG, LNG, LPG) w woj. dolnośląskim.

8. Przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;

Warunek podstawowy 3.1. kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie spełniony jest przez *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)* oraz *Atlas zagrożeń na głównych drogach komunikacyjnych obszaru województwa dolnośląskiego w latach 2017 – 2018*.

W PIT2030/RPT przeprowadzono analizę BRD bazując na wynikach *Atlasu zagrożeń na głównych drogach komunikacyjnych obszaru województwa dolnośląskiego w latach 2017 – 2018* przygotowanego w 2019 r. przez zespół specjalistów z zakresu problematyki bezpieczeństwa ruchu drogowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego przy współpracy z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji. Ponadto przyjęto założenia zgodne z Narodowym Programem Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2021 – 2030.

Link do dokumentów:

<https://umwd.dolnyslask.pl/drogi/aktualnosci/arttykul/atlas-zagrozen-na-glownych-drogach-komunikacyjnych-obszaru-wojewodztwa-dolnoslaskiego-2017-20/>

<https://www.krbrd.gov.pl/narodowy-program-brd-2021-2030/>

9. Dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.

Warunek podstawowy 3.1. kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie spełniony jest przez *Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 (PIT2030/RPT)* - na str. 86-88 zawarto **Ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji**.

Przeanalizowano potrzeby finansowe niezbędne do utrzymania obecnej i planowanej infrastruktury. Analizę przeprowadzono na podstawie danych dot. kosztów utrzymania pozyskanych od zarządców infrastruktury oraz jednostek odpowiedzialnych za organizację transportu zbiorowego, przy uwzględnieniu m.in. kosztów rewitalizacji przejmowanych przez Samorząd Województwa linii kolejowych o znaczeniu regionalnym.

Adres strony internetowej z zamieszczonym PIT2030/RPT do pobrania (treść PIT2030/RPT wraz z Podsumowaniem Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko): <https://irt.wroc.pl/PIT2030> .